

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annettua lakia muutettavaksi siten, että vienti- ja alusluottoja koskevien korontasaussojien ja -tarjoustensa vuosien 1997–2010 myöntämisvaltuus nostetaan 5 000 miljoonasta eurosta 6 000 miljoonaan euroon.

Lisäksi viennin rahoituksen likviditeetin turvaamiseksi ehdotetaan otettavaksi käyttöön määräaikaisesti vuoden 2010 loppuun OECD-ehtoisten vientiluottojen jälle-

hoittamiseksi toimintamalli, jonka toteuttamiseksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi pykälä. Jälleenrahoitusmallissa korontasaussojien sopimukset tehtäisiin Suomen Vientiluotto Oy:n päätöksinä. Suomen Vientiluotto Oy:n kanssa yhteistyösopimuksen tehnyt luotto- ja rahoituslaitos toimisi vienti- ja alusluoton järjestäjänä ja luoton hallinnoijana.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2009 alusta lukien.

PERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausjärjestelmä perustuu julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annettuun lakiin (1137/1996), jäljempänä korontasauslaki. Lisäksi korontasausjärjestelmän on oltava Maailman kauppajärjestössä, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestössä, jäljempänä OECD, ja Euroopan unionissa hyväksytyjen kansainvälisten sopimusvelvoitteiden mukainen.

Korontasausjärjestelmää hallinnoi valtion puolesta ja lukuun Suomen Vientiluotto Oy, jäljempänä Vientiluotto. Yhtiön hallintoa ja toimintaa sääntelee laki Suomen Vientiluotto Oy -nimisestä yhtiöstä (1136/1997).

Korontasausjärjestelmän tarkoituksena on osaltaan turvata suomalaisen viennin ja alusluottojen rahoitukselle kansainvälisesti kilpailukykyinen vienninrahoitusjärjestelmä tarjoamalla yrityksille suojaa kauppajien rahoitukseen liittyviltä korkoriskeiltä. Korontasausjärjestelmä toimii siten, että asiakkaan

valittua suomalaisia tuotteita tai palveluja koskevan kaupan rahoittamiseksi CIRR-korkoon (Commercial Interest Reference Rate) sidotun kiinteäkorkoisen OECD-ehtoisen luoton, luotto- tai rahoituslaitos tekee Vientiluoton kanssa luottoa koskevan korontasaussojien sopimuksen ja antaa asiakkaalle korontasausluoton. Korontasaussojien mukaisesti luotto- tai rahoituslaitos maksaa valtiolle OECD-ehtoista kiinteää niin sanottua CIRR-korkoa ja valtio maksaa luotto- tai rahoituslaitokselle vaihtuvaa, yleensä kuuden kuukauden viitekorkoa lisättynä enintään 0,5 prosenttiyksikön suuruisella marginaalilla. Kun edellä mainittujen korkojen erotus (CIRR – vaihtuva korko lisättynä marginaalilla) on negatiivinen, maksaa valtio erotuksen luotto- tai rahoituslaitokselle korkotukena ja kun erotus on positiivinen, maksaa luotto- tai rahoituslaitos erotuksen valtiolle korkohyvityksenä.

Korontasauslain 1 §:n 1 momentin (muut. 946/2005) mukaan työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus määräämillään ehdoilla antaa Vientiluotolle sitoumuksia siitä, että Vientiluotto voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten

kanssa julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevia korontasaus sopimuksia vuosina 1997–2010 enintään viiden miljardin euron pääoma-arvosta.

1.2 Nykytilan arviointi

Rahoitusmarkkinoiden häiriön seurauksena yritysten rahoituksen arvioidaan vaikeutuneen merkittävästi. Pankit ovat tulleet aikaisempaa valikoivammiksi rahoitettavien yritysten osalta ja erityisesti pitkäaikaista luotosta (5–10 vuotta) ei ole haluttu antaa. Valtioneuvoston jo päättämät toimenpiteet pankkien välisen rahoituksen turvaamiseksi tulevat vähitellen korjaamaan tilannetta. Viennin rahoituksessa nykyisen vaikean tilanteen arvioidaan kuitenkin kestävän 1–2 vuotta.

Useat pankit ovat varainhankintaongelmiensa johdosta pyytäneet Finnveralta ja Vientiluotolta hankkeidensa jälle rahoitusta. Tähän asti tietoon tulleiden hankkeiden osalta rahoitustarve on useita satoja miljoonia euroja.

Suomesta puuttuu julkinen rahoitusinstrumentti, jonka avulla Suomen valtion luottokelpoisuus voitaisiin kytkeä viennin rahoituksen varainhankintaan. Korontasauslain mukaisen korontasausjärjestelmän tarkoituksena on osaltaan turvata suomalaisen viennin ja alushankintojen rahoitukselle kansainvälisesti kilpailukykyinen vienninrahoitusjärjestelmä tarjoamalla yrityksille suoja kauppohen rahoitukseen liittyviltä korkoriskeiltä. Korontasausjärjestelmän ongelmana nykyisessä rahoitusmarkkinoiden häiriötilanteessa on se, että riippuvuus luotto- ja rahoituslaitosten myöntämästä luotonannosta on näiden likviditeetti ongelmien vuoksi johtanut järjestelmän toiminnan vaikeutumiseen. Korontasausjärjestelmää vienninrahoituksessaan käyttävissä maissa kuten Suomessa vientiyritykset ovat tässä rahoitusmarkkinoiden häiriötilanteessa huonommassa kilpailuasemassa kuin sellaisissa maissa, joissa julkinen rahoittaja voi tarjota suoraa vienninrahoitusta tai jälle rahoitusta muun muassa Norjassa, Ruotsissa, Itävallassa ja Saksassa. Näissä maissa vientiä rahoittavilla julkisilla vienninrahoittajilla on mahdollisuus hankkia pitkäaikaista rahoitusta markkinoilta luotto- ja rahoituslaitoksia edullisemmilla ehdoilla. Jul-

kisten vienninrahoittajien antamissa suorissa tai jälle rahoittamisissa vientiluotoissa ostajan maksama korko voi olla jopa prosenttiyksikön pienempi kuin korontasaus tekniikalla toimivilla viennin rahoittajilla.

Valtion vientitakuiden ja korontasausluottojen kysyntä on kasvanut voimakkaasti kuluvan vuoden aikana. Syynä kasvuun on ollut lähinnä viennin rahoituksen vaikeutuminen.

1.3 Kansainvälinen vertailu

Rahoitusmarkkinoiden häiriön johdosta ainakin 13 EU maata on ilmoittanut komissiolle viennin rahoituksen osalta kansallisesta rahoitukseen tai vientitakuisiin liittyvistä tukipaketeista. Kansalliset toimet eroavat siinä määrin toisistaan, ettei niiden keskinäinen vertailu ole mahdollista. Asian käsittelyä jatketaan EU:n ja OECD:n vientiluottokokouksissa.

2 Ehdotetut muutokset

Varautumiseksi rahoitusmarkkinoiden häiriöstä yrityksille aiheutuvaan viennin rahoituksen saannin vaikeutumiseen ehdotetaan julkisesti tuetussa viennin rahoituksessa otettavaksi käyttöön niin sanottu jälle rahoitusmalli. Jälle rahoitusmallissa Vientiluotto jälle rahoittaisi valtion talousarviosta Vientiluotolle myönnetyllä luotolla tai Finnveran lukuun markkinoilta hankituilla varoilla suomalaisen tai ulkomaisen luotto- tai rahoituslaitoksen kautta Suomesta tapahtuvan vientikaupan edellyttämää pitkäaikaista luotonantoa. Mallissa varaudutaan tässä vaiheessa enintään 1,2 miljardin euron vientihankkeiden rahoittamiseen. Vientiluotot myönnettäisiin OECD-vientiluottosopimuksen ehtojen mukaisesti paitsi koron osalta, joka voisi olla joko vaihtuvakorkoinen tai kiinteä CIRR-ehtoinen. Järjestelyn piiriin tulevissa vientihankkeissa edellytettäisiin aina valtion vientitakuuta. Järjestely olisi määräaikainen ja voimassa enintään 2010 loppuun saakka.

Korontasaus tarjousten voimakkaan kasvun johdosta ja liittyen jälle rahoitusmalliin sisältyvään mahdollisuuteen käyttää myös kiinteätä CIRR-korkoa ehdotetaan korontasauslain 1 §:n 1 momentin mukaista korontasaus sopimusten ja -tarjousten myöntämis-

valtuutta nostettavaksi 5 miljardista eurosta yhdellä miljardilla eurolla 6 miljardiin euroon.

Ehdotetussa jälleerahoitusmallissa toiminta perustuisi malliin, joka vastaa lähinnä Ruotsin Svensk Exportkredit:issä (SEK) pääasiallisesti käytössä olevaa toimintamallia. Tässä mallissa Vientiluotto jälleerahoittaisi luotto- tai rahoituslaitoksen kautta vientikauppaa valtion talousarviosta Vientiluotolle myönnettyllä luotolla tai Finnveran lukuun valtion omavelkaisen takauksen avulla markkinoilta hankituilla varoilla.

Vientikaupan rahoituksen dokumentaation ja luottohallinnoinnin tekisi suomalainen tai kansainvälinen luotto- tai rahoituslaitos. Luotto- ja rahoituslaitoksella tarkoitetaan korontasauslain 2 §:n 3 ja 4 kohdissa tarkoitettuja laitoksia. Vientiluotto rahoittaisi järjestelyn myöntämällä kyseisen luotto- tai rahoituslaitoksen kautta joko vaihtuvakorkoisen tai CIRR -ehtoisen rahoituksen. Luotto- tai rahoituslaitos siirtäisi luoton ennen luoton nostoa vakuuksineen Vientiluotolle ja Vientiluotto antaisi lainavarat luotto- tai rahoituslaitokselle, joka siirtäisi ne edelleen ostajalle/viejälle. Luotto- tai rahoituslaitos hoitaisi luoton hallinnoinnin erillisen sopimuksen nojalla. Jälleerahoitusmallin soveltamiseen tulisi aina kytkeä Finnveran vientitakuu, joka on keskimäärin noin 80 prosenttia luoton määrästä. Tällöin Vientiluoton riski pienenee ja myös vakavaraisuuden edellyttämä oman pääoman määrä olisi vähäisempi. Luotto- tai rahoituslaitos antaisi Vientiluotolle takauksen sille riskin osalle, jota Finnveran takuu ei kata. Vientiluoton kannettavaksi jäisi noin 20 prosentin riski luotto- tai rahoituslaitoksesta. Pankkiriskin kattaminen edellyttää Vientiluoton osakepääoman korottamista 6 miljardilla eurolla järjestelyn voimassaoloajaksi. Vientiluoton lisäpääomitarve perustuu oletukseen 1,2 miljardin vientiluottojen rahoituksesta. Ostaja-asiakkaan ja takaajan pankin luottoriskin kantaa Finnvera-konserni takuukatteen määräämässä suhteessa. Luoton riskipremio peritään Finnveran takuumaksum yhteydessä.

Vientiluoton antama rahoitus voi liittyä uuteen Finnveran takaamaan pääomatavara- viennin ostajaluottoon tai hankkeeseen, jolle on haettu tai jolle Finnvera on aiemmin anta-

nut ostajaluottotakuutarjouksen. Vientiluoton luotto- ja rahoituslaitosten kautta antamien jälleerahoitusluottojen tulee OECD-konsensusehtojen mukaan yleensä olla CIRR-ehtoisia. Esitetyssä järjestelyssä Vientiluotto voisi kuitenkin antaa OECD-ehtoisen vientiluoton joko vaihtuvakorkoisena lisättynä valtiontukisäännösten edellyttämällä preemiolla tai kiinteäkorkoisena CIRR-luottona. Vaihtuvakorkoisissa ostajaluotoissa korko on tarkoitus määritellä hankekohtaisesti siten, ettei rahoitukseen voida katsoa liittyvän kiellettyä valtiontukea. Hinnoittelussa pyritään eurooppalaiseen keskitasoon.

Toimintamalliin siirtyminen edellyttää uuden lainkohdan lisäämistä korontasauslakiin, koska korontasaus tehtäisiin jälleerahoitusmallissa Vientiluoton päätöksinä. Tästä syystä ehdotetaan lakiin lisättäväksi uusi 1 a §. Tarkoituksena on, että Vientiluoton päätökset edellyttäisivät työ- ja elinkeinoministeriön hyväksymistä.

Yllä mainitun jälleerahoitusmallin ohella voitaisiin tarvittaessa käyttää myös sellaista jälleerahoitusmallia, jossa Vientiluotto toimii rahoittajana luotto- tai rahoituslaitokselle myönnettävän velkakirjalainan nojalla. Tässä toimintamallissa Vientiluotto myöntäisi luotto- tai rahoituslaitokselle velkakirjalainan vientiluoton rahoittamiseksi. Ennen vientiluoton nostoja Vientiluotto siirtäisi varat luotto- tai rahoituslaitokselle ja luotto- tai rahoituslaitos siirtäisi varat edelleen viejälle toimituksia vastaan. Vientiluoton vakuutena olisi alkuperäisen luoton panttaus ja vakuuksien siirtäminen Vientiluotolle. Vientiluoton myöntämä jälleerahoitusluotto voisi olla vaihtuvakorkoista tai CIRR-ehtoista. Järjestelyssä noudatettaisiin muutoin samoja ehtoja kuin aikaisemmin mainitussa jälleerahoitusmallissa. Malli on käytössä Ruotsin SEK:ssä, mutta koska luotto rasittaa samanaikaisesti myös pankin tasetta, ei se ole pankille houkutteleva eikä sitä ole käytetty kuin joissakin erityistapauksissa kuten lähdeveeroon liittyen.

Työ- ja elinkeinoministeriön julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annettuun asetukseen (1044/2005) on tarkoitus ottaa säädökset jälleerahoitusmallin piiriin tulevien vienti- ja alusluottojen yleisistä ehdoista muun muassa valtion vientita-

kuun käytöstä ja hankkeista, joihin järjestelyä sovelletaan.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Korontasausopimuskanta oli lokakuun 2008 lopussa noin 2,1 miljardia euroa. Lain mukaiseen myöntämisvaltuuteen lasketaan korontasausopimusten erääntymätön pääoma kokonaan ja korontasaustarjouksista 30 prosenttia. Limiitistä oli sidottuna lokakuun lopussa noin 4,4 miljardia euroa. Korontasaustarjouksista kuitenkin keskimäärin vain 5–10 prosenttia on johtanut korontasausopimukseen. Nouseva korkokehitys lisää korontasauksen käyttöä kun taas vakaa tai laskeva korkokehitys ei yleensä johda korontasauksen käyttöön.

Vaikka korontasaustarjouksista toteutuu arvion mukaan vain osa, tulisi valtuuden määrää nostaa yhdellä miljardilla eurolla 6 miljardiin euroon, jotta varmistettaisiin julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen saatavuus lähivuosina. Vuoden 2009 talousarvion täydennyksessä on ehdotettu 500 miljoonan euron lainavaltuutta Vientiluoton jälleenrahoitustoimintaan. Myös jälleenrahoitusmallin käyttöönotto lisäänee korontasausvaltuuden tarvetta.

Muutoksilla ei arvioida olevan korkotuki- tai korkohyvitysvaikutuksia vuonna 2009. Koska korontasausopimusten perusteella maksettava korkotuki ja/tai saatava korkohyvitys on riippuvainen markkinakorkojen tasosta verrattuna korontasausopimusten mukaisiin CIRR-korkoihin, ei korontasausopimuksista valtiolle aiheutuvia menoja ja tuloja voida etukäteen luotettavasti arvioida. Vuonna 2009 korontasausopimuksista arvioidaan kuluvan vuoden marraskuun puolenvälin tilanteen mukaan arvioituna aiheutuvan valtiolle korkotukimenoja 18,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2010 noin 10,5 miljoonaa euroa ja hyvityksiä vastaavasti 5,9 ja 26,4 miljoonaa euroa. Nykyisen noin 2,1 miljardin euron korontasausopimuskannan osalta markkinakorkojen nousu yhdellä prosenttiyksiköllä nostaisi korkotukimenoja vuoden 2009 osalta

noin 9,2 miljoonalla eurolla ja yhden prosenttiyksikön koron lasku vähentäisi menoja vastaavasti 9,2 miljoonalla eurolla.

Vaihtuvakorkoisesta luotonannosta ei aiheudu kustannuksia valtiolle. Kun jälleenrahoitusluottoja myönnetään myös vaihtuvakorkoisena, vähentää se valtiolle aiheutuvaa korkoriskiä ja korkotukimenoja.

Vientiluoton osakepääoma on noin 20,8 miljoonaa euroa ja oma pääoma on noin 25 milj. euroa. Vientiluotolla on keskimäärin noin 20 %:n pankkiriski, jonka kattaminen edellyttää Vientiluoton omanpääoman korotamista järjestelyn voimassaoloajaksi 6 miljoonalla eurolla. Vientiluotto on Finnveran tytäryhtiö ja sen oman pääoman korotus ehdotetaan hoidettavaksi valtion vuoden 2009 budjettivaroista annettavalla pääomailainalla.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä ei ole vaikutuksia viranomais- ten toimintaan, vaan muutokset voidaan toteuttaa nykyisillä resursseilla.

3.3 Yritysvaikutukset

Toimenpiteillä pyritään varmistamaan viennin rahoituksen jatkuvuus rahoituskriisin aikana ja turvaamaan suomalaisten viejien kilpailukyvyyn säilyminen muiden maiden viejäyrityksiin nähden.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä yhteistyössä Finnveran, Vientiluoton, valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin kanssa. Asian kiireellisyydestä johtuen esityksestä ei ole ehditty hankkia lausuntoja.

Julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annettuun lakiin ehdotetuilla muutoksilla ei muuteta Euroopan komissiolle ilmoitettua julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevaa valtioneuvoston ohjelmaa, joten muutoksista ei ole tarpeen tehdä EU:n valtioneuvoston mukaisista ilmoitusta EU:n komissiolle.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Jälleenrahoitusmallin toteuttaminen vaatii korontasauslain muuttamisen lisäksi myös muita lainsäädäntötoimenpiteitä. Kun Valtiokonttori toimii Finnveran puolesta valtion takauksen turvin tarvittavan rahoituksen hankkijana, edellyttää se valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:ään sisältyvän lainojen valtion takauslimiitin nostamista. Lisäksi valuutariskien hallinnassa käytettävät korona- ja valuutanvaihtosopimukset edellyttävät riittävää valtion takausvaltuuden olemassaoloa (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä annetun lain 8 a §:n 992/2005 muuttamisesta).

Liittyen jälleenrahoitusmalliin sisältyvään edellytykseen valtion vientitakuun käyttämisestä esitys kytkeytyy myös Hallituksen esitykseen laiksi valtion vientitakuista annetun lain 422/2001 10 §:n muuttamisesta.

Esitykset on syytä käsitellä eduskunnassa kokonaisuutena.

6 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan vuoden 2009 alusta lukien.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki**julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1137/1996) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 946/2005 ja *lisätään* lakiin uusi 1 a §, seuraavasti:

1 §

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus määräämillään ehdoilla antaa julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiölle, jäljempänä korontasausyhtiö, sitoumuksia siitä, että korontasausyhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevia korontasaus sopimuksia vuosina 1997–2010 enintään 6 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

1 a §

Suomen Vientiluotto Oy:n toimiessa luotto- ja rahoituslaitoksen järjestämän korontasausluoton jälleenrahoittajana voidaan tässä laissa tarkoitetut korontasaus sopimukset tehdä Suomen Vientiluotto Oy:n päätöksinä. Suomen Vientiluotto Oy:n kanssa yhteistyösopimuksen tehnyt luotto- ja rahoituslaitos toimii tällöin vienti- ja alusluoton järjestäjänä ja luoton hallinnoijana.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____
 kuu-
 ta 200 .

Helsingissä 28 päivänä marraskuuta 2008

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Elinkeinoministeri *Mauri Pekkarinen*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasauksesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1137/1996) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 946/2005 ja *lisätään* lakiin uusi 1 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Kauppa- ja teollisuusministeriöllä on oikeus määräämillään ehdoilla antaa Suomen Vientiluotto Oy:lle, jäljempänä korontasausyhtiö, sitoumuksia siitä, että korontasausyhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevia korontasaus sopimuksia vuosina 1997–2010 enintään 5 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

Ehdotus

1 §

Työ- ja elinkeinoministeriöllä on oikeus määräämillään ehdoilla antaa julkisesti tuettujen vienti- ja alusluottojen korontasausyhtiölle, jäljempänä korontasausyhtiö, sitoumuksia siitä, että korontasausyhtiö voi tehdä luotto- ja rahoituslaitosten kanssa julkisesti tuettuja vienti- ja alusluottoja koskevia korontasaus sopimuksia vuosina 1997–2010 enintään 6 000 miljoonan euron pääoma-arvosta.

1 a §

Suomen Vientiluotto Oy:n toimiessa luotto- ja rahoituslaitoksen järjestämän korontasausluoton jälleenrahoittajana voidaan tässä laissa tarkoitetut korontasaus sopimukset tehdä Suomen Vientiluotto Oy:n päätöksinä. Suomen Vientiluotto Oy:n kanssa yhteistyö-sopimuksen tehnyt luotto- ja rahoituslaitos toimii tällöin vienti- ja alusluoton järjestäjänä ja luoton hallinnoijana.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 200 .